

22/6/84

ELLLENGUATGE

Els holandesos

É s força sabut (hi ha qui encara no ho sap) que al costat de la forma femenina *fulla* hi ha, en català, la forma masculina *full*. No és pas un cas únic: és el mateix cas de *gerro* i *gerra*, *ganivet* i *ganiveta*, *anell* i *anella*, *hort* i *horta*, *fruit* i *fruita*, *roc* i *roca*, etc. Segons Fabra, aquestes parelles de noms, l'un masculí i l'altre femení, quan designen coses inanimades tenen algun cop la mateixa significació (*rajol* i *rajola*), però generalment designen dues coses distintes, que tenen, però, entre elles analogies a les quals deuen haver estat anomenades amb mots d'una mateixa família etimològica. L'analogia entre un full de paper (designat amb la forma masculina) i una fulla d'arbre (designada amb la forma femenina) és, efectivament, evident. Que les formes equivalents del castellà es redueixin a la del femení, la qual reuneix tots els significats (potser a causa de l'homonímia que la del masculí hauria presentat amb "ojo"), no ha de fer que l'imitem servilment, i diguem, per exemple, "una fulla de paper", però no hem de creure, tampoc, amb l'afany de voler-nos-en allunyar, que les úniques fulles són les de les plan-

tes, cosa que ens faria dir, com fan alguns, "un full d'afaiar" en lloc de *una fulla d'afaitar*, que és la forma correcta.

Es també generalment sabut que els fulls de paper, especialment els que fem servir per a escriure a màquina —com aquest en què escrivim aquest comentari, encara que el lector ja no el veurà—, reben diversos noms o denominacions segons les mides o dimensions, és a dir, segons el format. Hi ha, així, l'anomenat *full holandès*, que és una mica més petit que el foli, i que sol fer, aproximadament, vint-i-dos per vint-i-vuit centímetres (segons l'Enciclopèdia: amidem el que ara fem servir i fa 21,5 per 27,5). Tal com s'esdevé amb d'altres denominacions anàlogues, això és, que consten d'un nom determinat per un adjectiu qualificatiu, com *globus dirigible*, *vaixell submari*, *remei específic*, etc., que es redueixen a la simple forma adjectiva, la qual adquireix aleshores valor substantiu, i es diu *un dirigible*, *un submari*, *un específic*, la denominació *un full holandès* es redueix a *un holandès*, i es diu, per exemple, que l'obra ha de constar de cent holandesos mecanografiats a doble espai. Encara hi ha, és clar, qui no hi ha caigut, i continua dient *cent holandeses* o *tres-centes holandeses* (potser tot dient *full de paper*), en aquest cas, doncs, imitant les solucions del castellà.

Albert Jané